

Överförmyndarnämnden informerar

God man/förvaltare

God man eller förvaltare behövs till personer som inte kan ta hand om sina ekonomiska angelägenheter eller inte kan företräda sig själva i olika sammanhang. Ofta kan anhöriga eller vänner hjälpa till utan någon kommunal inblandning, men om det inte är möjligt för den enskilde att få hjälp på detta sätt kan ett godmanskap ordnas via domstol (tingsrätten). I vissa allvarliga fall kan domstolen också sätta en person under förvaltarskap, alltså mot dennes vilja.

Både ett godmanskap och ett förvaltarskap ska ses som ett allvarligt ingrepp i den enskildes integritet och en god man eller förvaltare kan bara förordnas om vissa förutsättningar som anges i lagen (föräldrabalken) är uppfyllda.

God man

Om någon på grund av sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, ska tingsrätten förordna en god man **om det behövs**. Brister i svenska språket eller att någon är allmänt slarvig är med andra ord inte skäl för ett godmanskap. Vidare krävs att den det gäller själv samtycker till att god man förordnas. Om personen inte kan uttrycka sin mening krävs ett läkarintyg som visar detta (förmågan att uttrycka sin mening får inte blandas samman med förmågan att fatta rationella beslut).

Behovsbedömningen

Först och främst måste hjälpbehovet prövas; förordnandet av en god man ska bygga på ett tydligt behov. Om det finns ett betydande hjälpbehov ska godmanskapet jämföras mot andra möjligheter, exempelvis hjälp av anhöriga eller vänner. I det här sammanhanget är det bara intressant att titta på det hjälpbehov som det ligger i en legal ställföreträdarens roll att hantera. Exempelvis ingår det inte i en god mans roll att fungera som övervakare, att praktiskt sköta inköp eller tillgodose sociala behov. En god man har även en begränsad roll i förhållande till sjukvård; som regel ska ett sådant behov tillgodoses genom socialtjänsten eller landstinget. Ibland kan hjälpbehovet tillgodoses på annat sätt än genom god man, till exempel genom fullmakt, någon anhörig eller genom samhällets stöd- och hjälpinsatser i övrigt. Det är viktigt att den som behöver hjälp inte utsätts för mer ingripande åtgärder än som verkligen är motiverat.

Förvaltare

I vissa fall räcker det inte med ett godmanskap för att hjälpa en person på ett tillfredsställande sätt. Om en person är ur stånd att vårda sig eller sin egendom kan rätten förordna en förvaltare. Genom förvaltarskapet mister den enskilde sin rättshandlingsförmåga och kan t.ex. inte ingå avtal. Ett förvaltarskap är således en mycket ingripande tvångsåtgärd.

Vem kan ansöka om god man eller förvaltare

- Den som har behov av god man eller förvaltare
- Överförmyndarnämnden

- Make/maka/sambo och närmaste anhöriga
- Tingsrätten (kan ta upp frågan om god man på eget initiativ)

Ansökan skickas till Solna tingsrätt, Box 1356, 171 26 Solna.

Ansökan bör innehålla

- En redogörelse för varför god man eller förvaltare ska förordnas, vilka skäl finns.
- Uppgifter om den som ska få en god man/förvaltare, fullständigt namn, personnummer, adress, eventuell telefon.
- Förslag på god man/förvaltare om sådant finns (ej obligatoriskt).
- Uppgifter om eventuella närmare släktingar, namn, adress, telefon samt släktförhållande (maka/make, sambo, syskon, barn etc.).
- Uppgifter om den som gör ansökan; namn, adress, telefon, personnummer samt eventuellt släktskap.
- Underskrift av den som gör ansökan.

Handlingar som bör bifogas ansökan

- Läkarintyg på de av Socialstyrelsen fastställda blanketterna SoSB 76322 för godmanskap och SoSB 76332 för förvaltarskap.
- Social utredning som styrker behovet av god man eller förvaltare, kan t.ex. fås av kurator eller biståndsbedömare inom socialtjänsten.
- Om förslag finns på god man/förvaltare ska det medföljas av ett åtagande samt ett lämplighetsintyg.
- Ett skriftligt samtycke från den det gäller (om det är möjligt) om det är någon annan som står som sökande.

Uppdraget som god man/förvaltare

Uppdraget kan innefatta tre områden:

- Bevaka huvudmannens rätt, exempelvis bevaka huvudmannens intressen i samband med ett arvskifte, söka bostadsbidrag m.m.
- Förvalta huvudmannens egendom: t.ex. betala räkningar, placera kapital m.m.
- Sörja för huvudmannens person, exempelvis se till att huvudmannen får en fungerande hemtjänst eller se till att kläder köps.

Omfattningen av uppdraget är beroende av huvudmannens behov och vilka tillgångar huvudmannen disponerar.

Den som utses till god man eller förvaltare har rätt till ett skäligt arvode och arvodet ska betalas av huvudmannen om denne har ca 10 000 kr per månad i pension innan skatt eller ett sparande på ca 90 000 kr. Det är överförmyndarnämnden som bestämmer storleken på arvodet. Normalt blir kostanden för den enskilde 1 000 kr per månad, inklusive arbetsgivaravgifter.

För mer information kontakta överförmyndarkansliet

Tel. direkt: 08-706 81 03 eller 08-706 88 78

E-post: marten.qwist@sundbyberg.se eller kerstin.talls@sundbyberg.se

